

BIBLIOGRAFIE

1. ALBU, G. *Introducere într-o pedagogie a libertății*. Iași: Editura Polirom, 1998.
2. AMABILE, T. *Creativitatea ca mod de viață: Ghid pentru părinți și profesori*. Trad.: Anca Tureanu, pref.: Cristoper Clark. București: Știința & Tehnica, 1997.
3. CAMERON, J. *Cum să cultivi creativitatea copiilor: Exerciții pentru stimularea inventivității și exprimării de sine*. JULIA CAMERON, EMMA LIVELY. Trad: Ioana Aneci. Iași: Polirom, 2013.
4. CAPRON-PUOZZO, I. *Creativitatea în educație și instruire: perspective teoretice și practice*". Louvain-la-Neuve, De Boeck Supérieur 2016.

DEZVOLTAREA REFLECȚIEI PEDAGOGICE PRIN UTILIZAREA INSTRUMENTELOR CONSTRUCTIVISTE

*Doronin Natalia, asistent univ., USMF „Nicolae Testemițanu”
doctorandă, UPS „Ion Creangă” din Chișinău*

CZU:37.013+37.011.31:371.13

Abstract

Key-words: constructive procedural tool (CPT), student (St), teacher (T), learning (L).

Dinamismul societății contemporane, progresul social-economic și cultural, evoluția învățământului (Î) impune în plan educațional schimbări fundamentale, la nivelul cunoașterii generând formarea unei personalități autonome și creative, capabilă de o inserție socială rapidă și eficientă. Omul contemporan trebuie învățat, în primul rând, să învețe, să gândească liber și deschis, să fie creativ și inventiv și să-și pună în valoare potențialul de care este capabil pentru a deveni un adevărat profesionist al domeniului său de activitate. Abordarea constructivistă fructifică metodologia instruirii, pedagogia pragmatică și formarea mentală de construire a cunoașterii științifice a problematicii educației, de la analiza cognitivă până la reflecție (R) [7, p. 227; 2, p. 20].

În această ordine de idei, evidențiem instruirea constructivistă care joacă un rol important în dezvoltarea competențelor, abilităților ce contribuie la afirmarea autonomă a studentului (St) datorită experiențelor, procedurilor, instrumentelor utilizate în producerea cunoașterii științifice, unde profesorul (P) facilitează, îndrumă, provoacă, asigură condițiile necesare, ajută, determină St să-și restructureze, remodeleze, construiască cunoașterea prin IPC i.e. activități de rezolvare a problemelor, de investigare a realității, unde St formulează, testează propriile idei, concluzii, argumente fiind încurajați să gândească rational [8, p. 153].

Pedagogia constructivistă a construirii cunoașterii explică rolul înțelegerii, metacogniției, R asupra proceselor, procedurilor, instrumentelor utilizate în Î autoreglată centrată pe St. Designările constructiviste, epistemologice vizează pregătirea individului pentru integrarea activă într-o societate democratică unde St își construiește propria personalitate prin R care facilitează interpretarea teoretică, monitorizează acțiunea de cunoaștere folosind întrebări semnificative de înțelegere, feedback intern, clarificări epistemice, relevând problema ce trebuie rezolvată de St individual sau în grup sub îndrumarea P [1, p. 39; 3, p. 120].

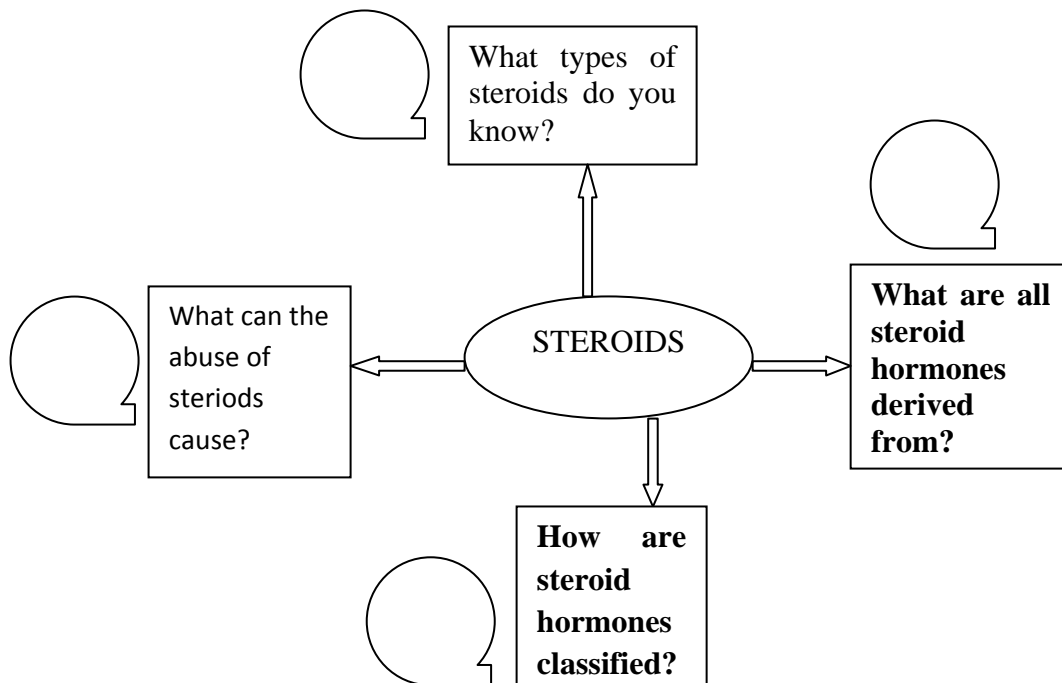
IPC sunt implementate la ore în faza inițială a cunoașterii, făcând legătură cu experiența anterioară comparată, sau în finalizare ca sinteză, evaluare. În continuare exemplificăm IPC care au avut priză la medicii, după analiza instrumentele procedurale experimentale de învățare cognitiv-constructivistă [6, p. 137; 8, p. 152; 7. p. 228; 4, p. 143].

Tabel 1. Beneficiile IPC și rolul binomului educațional

Tipul IPC	Rolul P	Rolul St	Beneficii IPC
<i>Ghidul cu întrebări de înțelegere a unui text</i> (R. Mogonea)	Formulează întrebări accesibile pe înțelesul St, completând, monitorizând modalitatea de realizare a sarcinii ca un mediator, îndrumător și facilitator. Ghidează, susține și orientează R personală a St prin întrebări sau remarci judicioase.	Interpretează, analizează, compara, înțelege textul în spirit investigativ, identifică ideile principale și secundare construind R personale; clasifică, înțelege sensurile, evidențiază esențialul, sesizează posibilele interpretări.	Facilitează lecturarea unui text focusând atenția asupra informației importante, invită la R, sociabilitate, spirit de echipă, comunicativitatea, deschiderea spre nou.
<i>Tabloul T al argumentelor/ contraargumentelor</i> (F. Mogonea)	Oferă puncte de sprijin, stimulează curiozitatea, creează situații de Î și posibilitate de analiză a informației, încurajează libera exprimare a opiniilor, ajută St să devină participanți activi în procesul de Î.	Respectă aplicarea principiilor de instruire constructivistă, i.e. autonomia, individualizarea, Î contextuală, Î prin colaborare, cooperare, dezvoltarea unei argumentări, deliberarea și formularea unei judecăți critice, tratează critic informațiile, reformulează, analizează, compară, clasifică, evaluează, formulează ipoteze și le testează.	Dezvoltă, valorifică gândirea critică, analitică, euristică comparativă individuală/grup bazată pe colaborare, cooperare, favorizează capacitatea de argumentare, exprimare.
<i>Scara conceptelor, etapelor</i> (F. Mogonea)	Monitorizează întreaga activitate precizând sarcina, modalitatea de rezolvare, formulează obiective educaționale prin raportare la St.	Structurează grafic informația esențială, identifică obiectivează cunoașterea, înțelege esența și semnificația.	Structurarea, ordonarea antrenarea logică valorificând informația.
<i>Mineritul textului</i> (E. Frăsineanu)	Antrenează procesele mentale de analiză constructivistă, dezvoltă capacitatea progresivă de R critică prin exersare.	Identifică ideea principală/secundară, analizând și exprimând punctul de vedere metacognitiv.	Construirea cunoașterii prin raportare la R.
<i>Pălăria reflexivă</i> (R. Mogonea)	Încurajează St să-și pună reciproc întrebări deschise, fecunde, reflexive și să se asculte. Monitorizează răspunsurile St la cele șase întrebări, formează capacități pentru o dezvoltare autoconstructivă, autogenerativă.	Interpretează, observă, elaborează soluții, R în baza întrebărilor: Când? Cum? Unde? De ce? Care?	Formarea, dezvoltarea abilităților, tehnicilor de lucru individual metacognitiv, constructiv.
<i>Cubul de completare</i> (F. Mogonea)	Încurajează autonomia, independența, inițiativa și leadershipul; favorizează emergența cunoștințelor valide; canalizează acțiunile grupului și facilitează, dezvoltă interacțiuni pozitive între membri.	Formează atitudini personale față de subiectele discutate, lucrează în echipă, manifestă spirit competitiv, creativ prin cooperare, colaborare și inițiativă personală.	Organizarea cunoștințelor folosind diverse procedee de operare mentală.
<i>Matricea de analiză criterială</i> (E. Frăsineanu)	Facilitează, îndrumă, susține și monitorizează înțelegerea sistemică, logică, științifică cât mai profundă și mai complexă a diferitelor aspecte ale realității, asigură condiții și context favorabil.	Reflectează, găsesc soluții concep planul, stabilesc sarcini, formulează propriile interpretări, depășesc dificultăți în schematizarea, repartizarea grafică a conceptului.	Înțelegerea, analiza grafică reflexivă inovativă, creativitate și gândire liberă.
<i>Diagrama sintetizării unui text lecturat</i> (R.	Îndrumă, monitorizează, antrenează operații, structuri cognitive superioare, facilitează achiziția	Identifică ideile fundamentale, secundare ale unui concept, se informează, caută, selectează,	Analiza, notarea schematică, sistemică a datelor

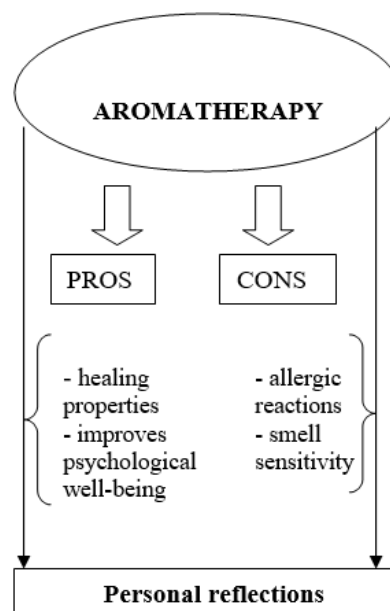
Mogonea)	noului în baza cunoștințelor deja dobândite.	desprinde concluzii, face generalizări.	și ideilor din text.
----------	--	---	----------------------

Cercetătorul R. Mogonea oferă un instrument util, *Ghidul cu întrebări de înțelegere a unui text*, care facilitează lecturarea unui text în baza unor întrebări productive, constructiviste, care facilitează elaborarea răspunsurilor personale prin R critică, orientează atenția, interesul St asupra aspectelor punctate de P ca fiind forte în descoperirea noului, acesta facilitează activitatea independentă, constructivistă a St, ghidează atenția și interesul acestuia, stimulează curiozitatea epistemică, oferă îndrumare personalizată, sprijin, favorizează schimbul liber de argumente, idei astfel încât construcția cunoașterii să fie individual /de grup acordând timpul necesar, context favorabil, strategii euristice în depășirea dificultăților intervenind doar în final. Rolurile St sunt în strânsă legătură cu cel al P, în ceea ce privește realizarea sarcinilor cu succes [6, p. 135].

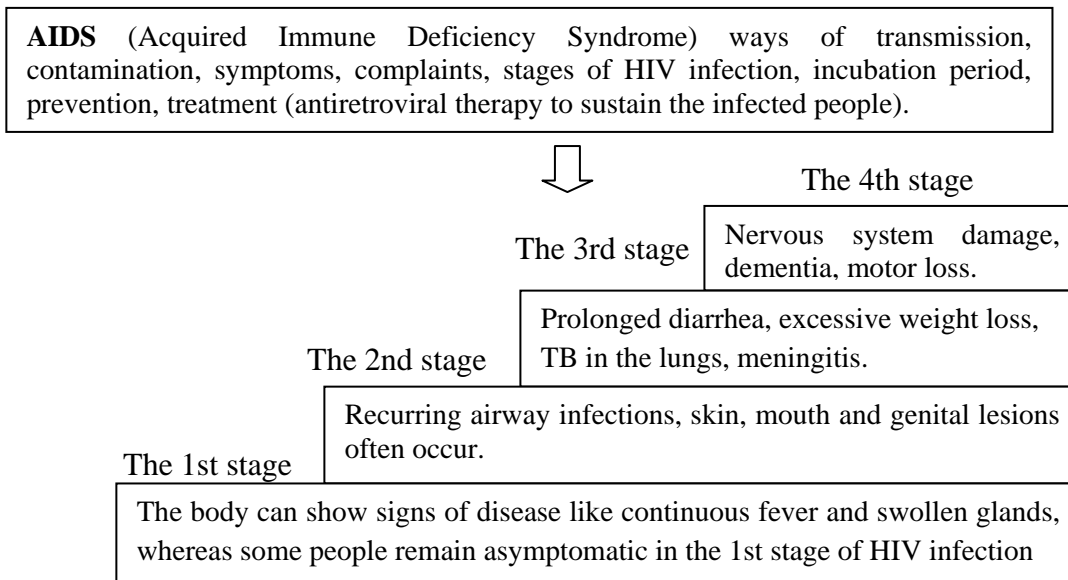
Figura1. Ghidul cu întrebări de înțelegere (după R. Mogonea [Joița, p. 135])

IPE Tabelul T al argumentelor / contraargumentelor, conceput de F. Mogonea, implică formularea de argumente pro /contra, exersarea capacităților de interpretare, argumentare, analiză, evaluare a părților negative/pozitive valorificând posibilitățile intelectuale proprii apelând la cunoștințele anterioare.

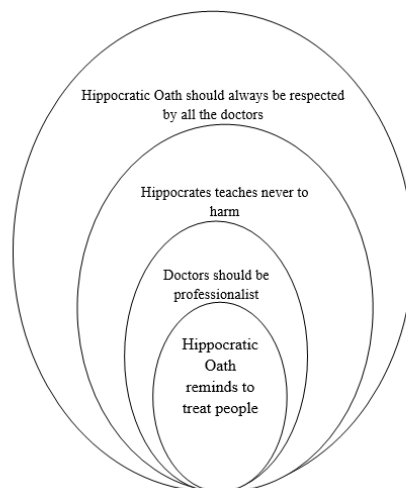
Fig. 2. Tabelul T al argumentelor/contraargumentelor (după F. Mogonea [6, p.138])

Cercetătorul F. Mogonea propune IPC *Scara ideilor / conceptelor / etapelor* prin care se redă grafic, etapizat, informația, oferind posibilitatea St să organizeze informația esențială, structural, dezvoltând gândirea și însușind cunoștințele temeinic. St urmează demersul în mod propriu, prin cercetare mentală având posibilitatea să se afirme, să exerseze, să aplice, să găsească soluționare proprie, ținând cont de nivelul de familiarizare cu experiența sa procedurală anterioară, având materialul suport în față, sarcină formulată clar, un model schițat, prelucrează cognitiv, identifică conceptele cheie, alcătuiește rețele, iar P explică, antrenează fiecare St activ în procesul de instruire, monitorizează, supraveghează, mediază discuțiile și încurajează R.

Fig. 3. Scara etapelor (după F. Mogonea, [6, p. 188])

E. Frăsineanu propune IPC *Mineritul textului*, acesta fiind instrumentul ce ajută St să înțeleagă contextul teoretic și situațional, să extragă ideile principale, să analizeze și să reflecte metacognitiv. Prezintăm acest instrument la tema „*Hippocratic Oath*”, în care sunt notate ideile principale, secundare, dar și punctul propriu de vedere al St.

Fig. 4. Mineritul textului (după E. Frăsineanu [6, p. 203])

IPC stimulează curiozitate epistemică, introduce structurarea, raționalitatea, instruirea activă a St, modalitatea de cunoaștere Î în stil propriu facilitator permit valorificarea propriei construcții mentale, organizarea, folosirea eficientă a timpului și formarea capacităților de lucru intelectual. St își construiește propria cunoaștere cu ajutorul IPC care sunt o alternativă metodologică utilizate moderat confruntă teoria și practica, sistematizează cunoștințele ceea ce contribuie la înțelegerea profundă a materiei.

BIBLIOGRAFIE

1. BOCOȘ, M.; CHIȘ, V. *Management curricular*. Vol. 1: Repere teoretice și aplicative. Pitești: Editura Paralela 45, 2013.
2. CERGHIT, I. *Sisteme de instruire alternative și complementare: structuri, stiluri și strategii*. Iași: Polirom, 2008.
3. JOIȚA, E. *Educația cognitivă. Fundamente. Metodologie*. Iași: Polirom, 2002.
4. JOIȚA, E. *Metodologia educației, Schimbări de paradigme*. Iași: Institutul European, 2010.
5. JOIȚA, E. *Știința educației prin paradigme. Pedagogia „văzută cu alți ochi”*. Iași: Institutul European, 2009.
6. JOIȚA E. (coord.); VALI, I.; FRĂSINEANU, E. et al. *Formarea pedagogică a profesorului: instrumente de învățare cognitiv-constructivistă*. Ediția a 2-a. București: Editura Didactică și Pedagogică, R. A., 2008.
7. MARIAN, D. *Elemente de pedagogie generală, teoria curriculum-ului și teoria instruirii*. Timișoara: Mirton, 2005.
8. SĂLĂVĂSTRU, D. *Psihologia învățării. Teorii și aplicații educaționale*. Iași: Polirom, 2009.

THE EDUCATIONAL SYSTEM: FROM PERFORMANCE AND COMPETENCE TO IMAGES AND COMMUNITY PERCEPTION

*Chirimbu Sebastian Cristian, conf.univ.dr.,
International Premium School of Bucharest/
Department of Psychology and Educational Sciences USH (Romania),
Sadovei Larisa, dr., conf. univ.,
UPS „Ion Creangă” din Chișinău*

CZU:37.091=111

Abstract

Reconfigurarea educației din România a readus în discuție întrebări precum: *de ce avem educație, pentru cine facem educație, rămânem la educația tradițională sau o acceptăm pe cea din mediul online, cine decide și ce decide, cât de bune sunt aceste decizii și cât de rapid trebuie să fie implementate*. Așteptările în privința actului educativ desfășurat în școli și tipului de management s-au multiplicat, școala devenind un spațiu de educație permanentă atât pentru elevi, cât și pentru adulți, cu un act educativ ce se întâmplă nu doar în spațiul școlii, ci și în exteriorul lui, tipul de educație oferit trebuie să îmbine formalul cu non-formalul, metodele clasice cu metode participative, de tip experiential.

„Performanța” a fost dintodeauna un concept controversat și o realitate dorită. În ciuda dificultăților legate de exactitatea definirii, performanța este un criteriu extrem de important care se relaționează cu rezultatele organizaționale și cu succesul organizației în toate domeniile, căci toate organizațiile și persoanele vizează un nivel ridicat al performanței. Experiența pozitivă acumulată pe parcursul ultimilor ani în formarea managerilor școlari a confirmat nevoia accentuării dezvoltării de abilități necesare pentru sporirea eficacității, sporirea eficienței pentru realizarea obiectivelor organizației și corelarea conceptelor de performanță – competență – imagine instituțională.

Cuvinte-cheie: educație permanentă, performanță, mediu online, eficacitate, abilități.

0. Introduction

Education in Romania has gone through a process of reconfiguration. The classical foundations that once relied on change, the core questions that dictate the direction are called